

เขียตน้อยไต๋ของทุนนิยมอ้อยและน้ำตาล

ประชาสังคมสกปรก

“**๖** ขาดการพื้นที่ปลูกอ้อยใหญ่กว่าอุทยานแห่งชาติภูพาน” กำลังเป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์ขึ้นทั่วทั้งจังหวัดสกปรก หลังพื้นที่จะเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการพัฒนาโรงงานผลิตน้ำตาลทราย ขนาด 12,500-40,000 ตันอ้อยต่อวัน และโรงไฟฟ้าชีวมวล 40-106 เมกะวัตต์ ของบริษัท ไทยรุ่งเรือง จำกัด ซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) โดยล่าสุดภาคประชาสังคมสกปรกได้จัดเวทีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อนำเสนอข้อมูลท่ามกลางความสนใจของประชาชน

ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวต้องการใช้อ้อยมหาศาลซึ่งหากคำนวณพื้นที่ปลูกอ้อยตามกำลังการผลิตน้ำตาลของโครงการในระยะแรก 12,500 ตันอ้อยต่อวัน และในระยะเริ่มต้นบริษัทต้องการพื้นที่ปลูกอ้อยราว 150,000 ไร่ ระยะที่สองที่ต้องเพิ่มกำลังผลิต 40,000 ตันอ้อยต่อ หากผลผลิตได้ 15 ตันอ้อยต่อไร่ แสดงว่าต้องการพื้นที่ประมาณ 320,000 ไร่ แต่หากคิดผลผลิตตามค่าเฉลี่ยที่ 8-10 ตันอ้อยต่อไร่ต่อปี โครงการนี้จะต้องพื้นที่ประมาณ 480,000 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ใหญ่กว่าอุทยานแห่งชาติภูพาน ซึ่งมีพื้นที่ราว 415,000 ไร่ และนั่นจึงกลายมาเป็นโจทย์ใหญ่สำหรับคนสกปรก ในขณะที่ ว่าต้องการพื้นที่บ้านเราเปลี่ยนเป็นพืชเชิงเดี่ยวมากขนาดนั้นหรือ

“การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่ปรึกษา กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้รัศมีเพียง 5 กิโลเมตร รอบโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้า แต่น้ำอ้อยไม่ได้หยุดไหลเพียง 5 กิโลเมตร และที่สำคัญไม่ได้พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ป่าไม้ หรือที่ดินในชุมชนและเปลี่ยนแปลงไม่มีอะไรควบคุม ใครซื้อได้ก็ซื้อ ใครมีเงินจะตัดป่าก็ตัดไป ตัวโรงงานมันตรวจกันได้ แต่พื้นที่นับแสนไร่ นั้นใครตรวจ ถ้ามันเปลี่ยนไปแล้วมันจะเปลี่ยนไปเลย”

อำนาจการเมืองศุดโรงงานน้ำตาลทำลายป่า

ศุภกิจ นันทะวรการ ผู้จัดการด้านการวิจัยนโยบายสาธารณะ มูลนิธินโยบายสุภาพะ กล่าวถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่แอ่งสกปรก หากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดใหญ่เพราะอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล โดย ครม.เห็นชอบในหลักการที่กระทรวงอุตสาหกรรมให้บริษัท ไทยรุ่งเรือง จำกัด ย้ายเครื่องจักรมาขยายกำลังการผลิตเป็น 12,500 ตัน ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม

2554 มาอยู่ที่สกลนคร ด้วยเหตุผลว่าอยู่ใกล้แหล่งผลิตอ้อย โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องดำเนินการโครงการโรงงานน้ำตาลให้แล้วเสร็จภายใน 5 ปี แต่ตอนนี้เลยเวลา 5 ปีมาแล้ว และรายงานอีโอเอยังไม่เสร็จ และเงื่อนไขที่สำคัญของมติ ครม. คือ การมาของโรงงานน้ำตาลที่นี้จะต้องไม่ทำให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าหรือเป็นส่วนหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดป่าถูกทำลาย แต่เงื่อนไขที่บอกว่าจะต้องไม่ก่อให้เกิดการทำลายป่านั้นจะเป็นไปได้หรือไม่ หากมีความต้องการใช้พื้นที่ปลูกอ้อยมากมายถึง 480,000 ไร่

ขณะที่ **สันติภาพ ศิริวัฒน์ไพบูลย์** อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ม.ราชภัฏอุดรธานี กล่าวว่า ในความเป็นจริงแล้ว กำลังการผลิตอ้อยประมาณ 12,500-40,000 ตัน อ้อยต่อวัน ที่ต้องการพื้นที่ปลูกอ้อยมากที่สุด 480,000 ไร่ ขณะที่พื้นที่อำเภอกุสุมาลย์มีพื้นที่ 283,750 ไร่ หากใช้ทุกตารางนิ้วปลูกอ้อย ก็ยังได้ผลผลิตไม่พอบริโภคโรงงาน และหากรวมเอาพื้นที่อำเภอนาหว้าที่มีอยู่ 326,000 ไร่ มาเป็นพื้นที่ปลูกอ้อยด้วย จะต้องใช้พื้นที่ครึ่งหนึ่งของสองอำเภอมารปลูกอ้อยจึงจะพอสำหรับส่งโรงงาน แต่ปัจจุบันพื้นที่รอบๆ ที่ตั้งโรงงานนั้นเป็นพื้นที่นาข้าว พืชไร่อื่น ถนนหนทาง วัด บ้านเรือน โรงเรียน และที่สำคัญคือป่า เช่น เต็งรังบริเวณหัวไร่ปลายนา ซึ่งมีตัวเลขจากงานวิจัยที่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ระบุว่า ก่อนจะมีโรงงานอ้อยและน้ำตาลนั้น ประชาชนจะมีป่าหัวไร่ปลายนาราวร้อยละ 20 ของที่ดินถือครอง นั่นก็เท่ากับว่าพื้นที่ป่าธรรมชาติ ป่าครอบครัวของประชาชนจะถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วหากมีการสร้างโรงงานอ้อย และหากคิดพื้นที่ร้อยละ 70 ของอำเภอกุสุมาลย์เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ก็เท่ากับปัจจุบันอำเภอกุสุมาลย์จะมีพื้นที่ป่าครอบครัวต่างๆ ราว 40,000 ไร่ และเป็นพื้นที่ป่าที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เช่น พื้นที่ป่าสาธารณะโคกสะนาม พบว่ามีความหลากหลายของพันธุ์ไม้ยืนต้นอยู่กว่า 60 ชนิด และมีสมุนไพรจำนวนมาก ซึ่งสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นไม้พื้นล่าง ได้รวมป่า นี้คือฐานทรัพยากรที่มีมากมายมหาศาลที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการปลูกอ้อยและโรงงานน้ำตาล

หลังจากเปลี่ยนป่าเป็นไร่อ้อย จะสามารถพิจารณาผลกระทบต่อด้านสุขภาพที่จะตามมาจากมลพิษในโรงงานผลิตน้ำตาล และโรงไฟฟ้าชีวมวลแล้ว ผุ่นควันจากการเผาอ้อยนั้นไม่เคยมีที่ไหนแก้ไขได้ ในรายงานอีโอเอระบุมาตรการสำคัญที่จะลดผุ่นควันจากการเผาอ้อยว่าจะมีการเพิ่มสัดส่วนการรับซื้ออ้อยสดเข้าโรงงานปีละ 5 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจะใช้เวลาถึง 10 กว่าปีจึงจะมีอ้อยสดที่ไม่ได้เผาเข้าโรงงานประมาณครึ่งหนึ่ง แสดงว่าก่อนหน้านี้ก็ต้องเผาก่อน และครึ่งหนึ่งของพื้นที่ 480,000 ไร่ก็ต้องเผากันต่อไป และในการวิเคราะห์ผลกระทบไม่ได้พิจารณาข้อนี้ แต่ถึงแม้รายงานอีโอเอจะแก้แค่ไหน แต่กระบวนการพิจารณารายงานอีโอเอแทบทุกโครงการมักจะผ่านเสมอ ถ้าไม่ผ่านรอบแรกก็จะวน

มาใหม่จนจะผ่านได้สักวัน และบริษัทที่ปรึกษาที่ยังรับจ้างเจ้าของโครงการทำอีโอเอ ซึ่งจะต้องทำข้อมูลให้เอนเอียงไปทางบริษัทผู้ผลักดันให้โครงการผ่าน เพราะเงินค่าจ้างงวดสุดท้ายจะได้รับก็ต่อเมื่อโครงการผ่านการพิจารณาแล้ว

รถบรรทุกวิ่งผ่าน 2 คันต่อนาที

จังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดที่สงบ เป็นดินแดนที่ยังไม่มีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ แต่หากเกิดโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล จะมีการจราจรที่คับคั่งขึ้น บริษัทระบุว่าจะมีรถบรรทุกเพิ่มมากขึ้นไม่น้อยกว่านาทีละ 2 คัน ใช้ถนนร่วมกับชาวสกลนคร โดยเฉพาะถนนสายนาหว้า-สกลนคร และถนนเชื่อมโยงในอำเภอต่างๆ เข้าสู่ที่ตั้งโรงงานที่เป็นรอยต่อระหว่างอำเภอเมือง อำเภอกุสุมาลย์ และอำเภอนาหว้า กล่าวเฉพาะรถขนอ้อยจะมีไม่น้อยกว่า 2,260 คันต่อวันในช่วงที่บอ้อย ทั้งนี้ ยังมีรถบรรทุกน้ำตาลที่ต้องขนถ่ายผลผลิตน้ำตาล รวมแล้ว 166,101-530,455 คันต่อวัน และยังต้องนับรวมรถขนกากน้ำตาล เพราะไม่มีโรงงานเอทานอลในพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้นโรงงานน้ำตาลจะมีกากตะกอน รถขนกากตะกอน และโรงไฟฟ้าชีวมวลเผาอ้อย จะมีขี้เถ้าขานอ้อย นอกจากนี้ก็มีรถขนสารเคมี และอื่นๆ เช่น รถเข้า-ออกของพนักงาน คนงาน ในโรงงาน ซึ่งจะทำให้ปริมาณรถยนต์ในชุมชนเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน และจะเป็นต้นเหตุความเสี่ยงอุบัติเหตุ ถนนพังอย่างไร

สูบน้ำดิบจากน้ำอุ่นมาใช้ราว 1 ล้านลิตรต่อปี

โรงงานต้องการจะใช้น้ำจากลำนน้ำอุ่นประมาณล้านลิตร หรือล้านหน่วยน้ำประปาต่อปี น้ำส่วนใหญ่จะใช้น้ำฝนที่เก็บไว้ในบ่อของบริษัทประมาณ 100 กว่าล้านลิตร มีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ใช้ในโรงงาน รดน้ำต้นไม้ และมีน้ำเสียที่เกิดขึ้นประมาณ 8,800 ลิตร มีค่าความสกปรก 3,000 มิลลิกรัมต่อลิตร ขณะที่น้ำที่ยอมให้ปล่อยออกสู่อำเภอนาหว้าตามกฎหมายไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อลิตร การบำบัดลดจาก 3,000 เป็น 20 มิลลิกรัมต่อลิตรนั้น เป็นไปได้ยากมาก ในข้อนี้จะทำให้เกิดความเสียหายจากผลกระทบในการแย่งน้ำ ก่อนจะไปถึงเรื่องน้ำเสียมันเริ่มที่การใช้น้ำก่อน โรงงานต้องการน้ำ 1 พันล้านลิตรต่อปี การขุดบ่อขนาดใหญ่ของโรงงานอาจจะส่งผลทำให้น้ำตื้น หรือบ่อน้ำบาดาลของชาวบ้านแห้ง ตัวอย่างเช่น โครงการโรงไฟฟ้าชีวมวลที่ตำบลคำสร้างไทร จังหวัด

อุปสรรคที่ มีการชดเชยใหญ่มาก น้ำชาวบ้านก็แห้งไปจนต้องไปหาน้ำใช้จากแหล่งอื่น

เมื่อใช้น้ำมากปริมาณน้ำเสียก็เกิดขึ้นมาก ทางโครงการบอกว่าจะไม่มีการปล่อยน้ำเสียเลยเพราะออกแบบมาเป็นระบบปิดแต่ตัวเลขน้ำเสียราว 8,800 คิวต่อวันนั้น ในความเป็นจริงแล้ว อาจจะมีเกิดกรณีล้นบ่อบำบัด หรือถ้าเลวร้ายก็มีการลักลอบทิ้งน้ำเสีย ที่โรงงานจำเป็นต้องออกแบบระบบปิด เพราะโรงงานน้ำตาลทุกที่มีเงื่อนไขกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าจะต้องเป็นระบบปิด คือไม่มีการปล่อยน้ำเสียออกข้างนอก ซึ่งก็ดูเหมือนเป็นมาตรการที่ดีที่น้ำเสียต้องทำความสะอาดนำกลับมาใช้ใหม่ ตะกอนบ่อน้ำเสียจะต้องนำไปทำปุ๋ยให้เกษตรกร ยกเว้นเกษตรกรต้องการน้ำที่บำบัดแล้วไปรดอ้อย ก็มารับไปได้ แม้ฝ่ายโรงงานจะบอกว่าไม่มีการทิ้งน้ำเสียออกนอกพื้นที่โครงการสูบล้างแวล้อม แต่ที่น้ำสนใจคือ เมื่อพิจารณาพื้นที่นี้แล้วพบว่า ลำห้วยเคยไหลผ่านโรงงาน และลำห้วยนี้เป็นลำน้ำสาขาที่จะไหลลงสู่ลำน้ำอูน แม้บริษัทที่ปรึกษาจะบอกว่าได้ออกแบบมาเพื่อป้องกันมลพิษทางอากาศไม่มี เพราะเราเลือกเทคโนโลยีที่ดีที่สุดในความเป็นจริงไม่มีเทคโนโลยีใดที่จัดการได้ร้อยเปอร์เซ็นต์

“มาตรการระบบปิดนี้กลับเป็นข้อที่ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับการร้องเรียนมากที่สุด เพราะมันเป็นไปได้ที่จะชั่งน้ำไว้ในรั้วโรงงานชั่วคราวปี ถ้าไม่ปล่อยน้ำเสียออกมาเลยย่อมเป็นไปได้ กรณีที่ร้อยเอ็ด น้ำเสียทะลักออกมาโดยซึมมากับตาน้ำนั้นแล้วไปไหลตามนาข้าวชาวบ้านที่อยู่รอบๆ บริษัทก็ไล่ซื้อที่ดินรอบๆ ไปเรื่อยๆ”

กลิ่นเหม็น-ทิ้งน้ำเสีย-มลพิษอากาศฝุ่นละออง

ดร. วิจิตรา สุจริต อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กล่าวว่า โครงการนี้จะตามมาด้วย กลิ่นเหม็นจากน้ำเสียของโรงงาน ซึ่งเรามักพบตามหน้าสื่อที่มีข่าวลอบทิ้งน้ำเสีย หรือกลิ่นเหม็นอยู่เสมอ มีข้อร้องเรียนปัญหานี้มาก กลิ่นเหม็นที่จะเกิดจากบ่อน้ำเสียหากไม่มีการกำจัดกากตะกอนที่อยู่ใต้ก้นบ่อ หรือนำตะกอนไปทิ้งโดยไม่มีการย่อยตะกอนก่อน กลิ่นจะรุนแรงมาก เพราะปริมาณน้ำเสียนั้นมีเยอะมาก 8,800 ลบ.ม.ต่อวัน ขณะที่มลพิษทางอากาศซึ่งเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น หายใจตลอด แต่ที่มองเห็น จะมีปล่องกำจัดด้วยระบบที่ทันสมัย 99.99 เปอร์เซ็นต์ แต่ในรายงานไม่ระบุความสูงของปล่อง หากปล่องยังสูงการกระจายอากาศเสียอาจจะมาถึงเทศบาลสกลนครก็เป็นไปได้ ในการศึกษาผลกระทบของโครงการมีการเก็บข้อมูล ค่าการวัดมลพิษทางอากาศวัด 4 ดัชนีตามกฎหมาย ฝุ่นละออง (Total suspended Particles, TSP) ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM-10) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ขณะที่ไม่มี การวัดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5

ไมครอน (PM-2.5)

ทั้งที่ฝุ่นละอองขนาดเล็กที่อนุภาค 2.5 ซึ่งสามารถเข้าสู่ปอดคนโดยตรง เป็นสารก่อมะเร็งปอดได้กลับไม่ได้วัด และคนที่ จะได้รับผลกระทบมากที่สุดคือเด็กและคนแก่ เช่นโรงเรียนแก่งคำสามัคคี ที่เป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้ที่สุด นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนบ้านโคกสะอาด บ้านสนามบิน และบ้านหนองลาด ที่จะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ นอกจากนี้ไม่มีการวัดค่าของก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ซึ่งจะต้องมีแน่นอนในระบบการเผาไหม้ชีวมวลจะต้องเติมอากาศเข้าไปให้มากเกินพอ ถ้าไม่มากพอจะเกิดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ เกิดพิษเฉียบพลัน และอาจถึงตายได้ถ้าได้รับก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์มากกว่านานเกิน 1 ชั่วโมง แต่โครงการกลับไม่วัดค่าของก๊าซตัวนี้ แล้วมั่นใจได้อย่างไรว่าสิ่งเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้น

นอกจากนี้แหล่งกำเนิดฝุ่นจากทุกกิจกรรมของโรงงาน เช่น จากกองอ้อยที่กองพะเนินเป็นภูเขาที่รอเข้าโรงน้ำตาล ส่วนที่เป็นกองเก็บกากอ้อยรอเข้าโรงไฟฟ้า ปล่องต่างๆ แม้จะมีเครื่องดักฝุ่นแบบไฟฟ้าสถิต ที่อ้างว่าแทบจะไม่เหลือฝุ่นเลย แต่เครื่องดักฝุ่นต้องบำรุงอย่างดี การดูแลรักษานั้นแพงหลายสิบล้านบาทต่อปี ถ้าดูแลไม่ดีมันก็จะคุณภาพตกลง และเทคโนโลยีแบบที่เผาตรงที่โรงงานที่สกลนครเลือกใช้นั้นมันควบคุมได้ยาก นอกจากนี้ยังมีกากตะกอนหม้อกรองและซีเถ้าจากโรงไฟฟ้า ฝุ่นจากรถบรรทุกต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดฝุ่นได้เช่นกัน อีกทั้งการเผาอ้อยทั้งร้อน ทั้งฝุ่น ทั้งควัน ฯลฯ

ด้านเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่โครงการบอกว่าจะให้เกษตรกรนำไปใช้ในการปรับปรุงดิน แต่ซีเถ้าเหล่านั้นมันมีโลหะหนักปนเปื้อนอยู่ แม้จะบอกว่าความเข้มข้นน้อยๆ แต่ซีเถ้าจากโรงงานมีปริมาณมาก และจะสะสมขึ้นเรื่อยๆ สะสมไปในดินฝนชะไหลไปในน้ำ ชาวบ้านหลายคนไปยกเอาปลาขึ้นมาหมกที่บ้าน แล้วโลหะหนักเหล่านี้ก็กลับเข้าสู่ร่างกายของคนเรา

ในเรื่องการกำจัดขยะอันตราย โครงการเขาบอกว่าจะเก็บไว้ในพื้นที่อาคารโล่ง มีหลังคา แต่ในข้อกฎหมายหรือข้อปฏิบัติที่ถูกต้องการเก็บของเสียอันตราย ต้องมีฝาปิดมิดชิด มีรายงานน้ำโดยรอบกรณีที่มีการรั่วไหล เริ่มต้นก็ไม่ใช่แล้ว ในการจัดเก็บขยะพิษก็ไม่ถูกต้อง

นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่ปลูกอ้อยกว่าสี่แสนไร่ นั้นจะต้องมีการใช้ยาฆ่าหญ้าจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็ก ซึ่งมีรายงานวิจัยพบว่า “ยาฆ่าหญ้ามีผลทำให้เด็กเกิดใหม่ 50% เป็นออทิสติก ภายในปี พ.ศ.2568 แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้ยา

ฆ่าหญ้าในการควบคุมวัชพืช และมีการนำเข้ามาเกินกว่าปีละ 80 ตัน” ถ้าเริ่มอุตสาหกรรมปลูกอ้อยขึ้นมา ยาฆ่าหญ้าจำนวนมากอาจจะถูกใช้ โรงงานบอกว่าใช้ในปริมาณที่กำหนด แต่นี่เป็นภาวะเสี่ยงของเด็ก

เขียคน้อยได้ลงทุนนิยมอ้อยและน้ำตาล

ขณะที่บอล อูยหัวา เครือชาย เกษตรกรมย้งยีนภาคอีสาน กล่าว ว่า อ้อยเป็นพืชที่เห็นแก่ตัว ตัวอย่าง ต้นมะไฟต้นสุดท้ายที่ตำบลเลอ อำเภอน้ำพอง นั้นถูกเผาทิ้งแล้ว ประวัติศาสตร์ อ้อยและน้ำตาลในภาคอีสานกว่า 30 ปีนั้น ทำให้คนภาคอีสานมีบทเรียนมากมาย และพบว่าในแต่ละปีจำนวนคนสูญเสียที่ดินมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะเป็นหนี้สินสะสมจากการเข้าไปในวงจร อ้อย รวมทั้งนายทุนอ้อยระดับกลางๆ ก็เสียเปรียบในวงจรรนั้น

ทุนนิยมของธุรกิจอ้อย นายทุน อ้อยระดับล่าง หรือชาวไร่รายย่อยเปรียบเหมือนเขียดที่อยู่ใต้กัน ข้องหายใจไม่ออก การปลูกอ้อยเป็นรูปธรรมการผลิตที่ไม่ยั่งยืนที่สุด ปลูกอ้อยตัดไปขาย ใบอ้อยในไร่เผาให้สะอาดไม่ให้ไฟมาลวก อ้อยตอสอง ชาวไร่ก็รีบตัดและชิงเผาเพื่อป้องกันไฟมาลวก ระบบ การปลูกอ้อยไม่ยั่งยืนเพราะไม่มีการหมุนเวียนอินทรีย์วัตถุให้ดินเลย ตัดแล้วก็เผา หรือเผาก่อนตัด ชาวไร่ปัจจุบันอายุห้าสิบปีขึ้น เร็วแรงอ่อนลงเพราะแก่เฒ่า ตอนนี้ปลูกอ้อยพอแตกหน่อนายทุน จะมาซื้อไร่อ้อยแตกหน่อไร่ละหมื่นบาท นายทุนก็จะมีระบบดูแลใส่ปุ๋ย ไม่ได้หว่าน แต่ลากกระสอบไปเลย การใส่ปุ๋ยแบบนี้จะมีอะไร สิ่งมีชีวิตในดินจะเสื่อมลงอย่างรวดเร็วไม่มีอะไรเหลืออยู่ในดิน ส่วนในกรณีทางร้อยเอ็ดมีผู้ปลูกอ้อยรายใหญ่ที่ร้อยเอ็ด มุกดาหาร ไปหาเช่าที่ดินล่วงหน้า 3-4 ปีให้เงินสดไปไร่ละ 2,000 บาท

แม้คณะกรรมการเศรษฐกิจจะบอกว่าอ้อยให้ผลผลิตดีกว่า ข้าว ดูผิวเผินดูเหมือนจะดีกว่าข้าว แต่เนื้อในของการปลูกอ้อยไม่ อาจจะทำได้ด้วยแรงงานในครอบครัวเลย ตั้งแต่ปลูก ปัจจุบันใช้ เครื่องปลูก เครื่องตัด เครื่องคีบ มันเป็นธุรกิจหลายชั้นของโรงงาน เช่น การเริ่มต้นด้วยการปล่อยเงินกู้เปิดพื้นที่ หากจะโค่นบุกเบิกพื้นที่ ก็ให้เงินไป พร้อมทั้งให้ยาฆ่าหญ้า 5 ไร่ต่อแกลลอน แล้วก็มีการ ขนส่ง เงินตัดอ้อยก็กู้ได้อีก ส่งเข้าโรงงานแล้วได้เงินเป็นเช็ค มัน ซื้อเนื้อไปก้อยไม่ได้ มีเปิดโต๊ะซื้อเช็ค หากินกับชาวบ้านได้อีก

“ตอนนี้จะพบโรคที่เกิดขึ้นฝุ่นละอองเสียดสีทำให้เป็นโรคปอด และตื่นคันด้วย รวบรวมใน รพ.สต. ในร้อยเอ็ด และน้ำกำจัดไม่ได้ หมดในระบบน้ำที่เหลือที่น้ำวินัส เหลือจากการผลิตเอทานอล เอา น้ำเสียไปใส่ไร่อ้อย ชัดแย้งกันเรื่องกลิ่นเหม็นจากการพ่นน้ำเสียไป รดไร่เนา ผลกระทบจากสารเคมี ไหลจากที่สูงไหลลงไปที่ลุ่ม ข้าว เปื่อย บางปีทำนา 3 ครั้ง น้ำที่ไหลชะจากไร่อ้อยไปหามาข้าวจะ พายาฆ่าหญ้า โลหะหนัก หรืออื่นๆ ไปหาข้าว ทำให้ชาวนาข้าว กับชาวไร่อ้อยทะเลาะกัน ตัวอย่างแหล่งปลูกอ้อยในอำเภอกุตุขุม หมู่บ้านต้องตั้งระบบน้ำประปาหมู่บ้านที่มาจากหนองน้ำชุมชนที่ รับน้ำจากไร่อ้อยและสวนยางที่ใส่ยาฆ่าหญ้า สร้างระบบน้ำประปา ใหม่ ไปสูบน้ำดิบจากแหล่งน้ำที่ไกลออกไป”

และนี่คือการทำ โชนนึ่งเกษตรเปลี่ยนนาข้าวเป็นไร่อ้อยได้ อย่างเหมาะสม ตามความคิดของรัฐบาล จับมือกับนายทุนทุน เสริมการลงทุน อำนาจความสะดวกให้ภาษีได้รับการยกเว้น เปิด ไฟเขียวให้มีการส่งเสริมการปลูกอ้อย โดยมีได้คำนึงถึงความเป็น อยู่หรือสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ อันเกี่ยวโยงสอดคล้องกับวิถี ชีวิตของชุมชนนั้นๆ ซึ่งโครงการที่คาดว่าจะใช้พื้นที่ถึง 480,000 ไร่สำหรับปลูกอ้อยป้อนโรงงานน้ำตาลไทยรุ่งเรือง และจะเปลี่ยน พื้นที่เกือบทั้งจังหวัดในอนาคตให้เป็นไร่อ้อย ที่ใหญ่กว่าอุทยาน แห่งชาติภูพาน จะดำเนินการได้หรือไม่ คำตอบสุดท้ายคงอยู่ที่ ประชาชนจังหวัดสกลนคร?